

OPINIA

națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

SOCIETATE, COMUNICARE ȘI VALORI (III)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Explicabilă sub raportul deschiderii sociale și al democratizării societății, "explozia" mijloacelor de comunicare în masă după decembrie 1989 - unul dintre domeniile spectaculoase ale tranziției - ar merita o analiză sociologică atât în privința "emițătorilor" cât și a "receptorilor" de informații. Diferitele sondaje de popularitate privind presa scrisă și audiovizualul nu pot înlocui în nici un caz o asemenea analiză ce nu ar trebui să întârzie și care, probabil, va furniza surprize, dar va confirma și opinii deja formulate (multe publicații autointitulate "independente" sunt, în mod evident, înfeudate politic). Deși au îndeplinit funcții comerciale și au satisfăcut mai mult orgoliul comerciale ale managerilor de publicații sau de posturi de radio și televiziune, sondajele în cauză au relevat cel puțin două "concluzii" dacă nu alarmante, oricum îngrijorătoare. Una ar fi

proliferarea (motivată și de solicitări din partea publicului) a purtătorilor de informații și mesaje neconstructive, care nu-și fac nici un fel de scrupul moral din denaturarea faptelor și răstălmăcirea lor, din "dezvăluirea" părților intime sau întunecate ale vieții, fără a mai vorbi despre orientarea maladivă către "anatomia" atitudinilor antisociale (crime, furturi, spargerii, violuri). O altă concluzie a numerelor sondaje ar fi predilecția către demolarea trecutului național, către negarea în bloc, în numele unor lozinci stereotipe, a moștenirii materiale și spirituale, simultan cu susținerea fățișă ori indirectă a "modelelor" de civilizație din Occident, acreditate fără rezerve drept idealuri de îndeplinit, în vreme ce înșiși politicieni și analiști sociali din țările în cauză exprimă critici, rezerve față de sistemul în care trăiesc, propun soluții de înnoire și readaptare.

Există desigur și mijloace de comunicare în masă care nu intră sub incidența celor două concluzii, probând orientări realiste, discernământ și capacitate de concentrare asupra fenomenelor și proceselor esențiale din societatea românească, inclusiv spirit critic față de erori sau tendințe negative.

Însemnările de față nu-și propun a cita nume de publicații sau emisiuni, fenomenele sau înclinațiile sesizate constituind o realitate pe baza căreia se poate afirma că, într-adevăr, procesele comunicării nu pot fi despărțite de criteriile valorilor și de contextul socio-cultural al țării, de nivelul de instruire al populației, de statutul socio-economic al managerilor din sfera comunicării. Una este tratarea informației ca pe o "marfă" în sistemul economiei de piață (în fond, pe piață - cea subterană, desigur, apar și droguri) și alta este, într-un stat democratic, social și de drept, dreptul la informare.

(Continuare în pag. 6)

Pledoarie pentru pedagogie

Acad. ȘTEFAN MILCU

Așa cum este definită în orice dicționar sau enciclopedie, pedagogia se înfățișează ca o știință complexă în care se implementează educația cu instruirea. În această perioadă, intens agitată de problematica acreditării instituțiilor de învățământ superior, este util să ne oprim atenția și să reflectăm asupra capacității acelor care sunt chemați să transmită cunoștințe studenților, în mod teoretic sau în practica socială.

O îndelungată experiență acumulată din activitatea mea profesională îmi permite să afirm că transmiterea cunoștințelor necesită o tehnică în ceea ce s-a numit drept "lecție". Lecția solicită, în același timp, și o capacitate care implică posedarea unui fond de idei, fenomene și evenimente interrelate, capabile să influențeze auditoriul. Spre surpriza mea ca student la Facultatea de Medicină, am constatat că unii profesori nu știau să facă o lecție; ei considerau că este suficient să prezinte verbal sau vizual un capitol din propria lor experiență. De aceea trebuie să facem o distincție semantică între a învăța, ca un act personal, și procesul de învățământ, care este o componentă definitorie a pedagogiei.

A învăța să învețe pe altul sau pe o populație școlară necesită o pregătire care intervine în calitatea instituției de învățământ de toate gradele. Exigența este și mai copleșitoare în universitate, unde cel care predă o lecție trebuie să posede un fond de cunoștințe, o experiență în expunerea lor și capacitatea unei prezentări clare și inteligibile. De fapt, lecția, din multe puncte de vedere, este o variantă complexă a neuropsihismului instruit care implică competență și experiență. A echivala un specialist cu un pedagog este o eroare, dacă nu și-a trecut proba la care m-am referit.

Valoarea unei instituții de învățământ nu necesită doar construcții corespunzătoare, bibliotecă mai mult sau mai puțin dotată, aparatură tehnică, ci și acei învățători care se contopesc într-o trăire personală, într-o lecție capabilă să instruiască și, în același timp, să educe.

Într-o vreme de criză a practicii studenților

UNIVERSITATEA "SPIRU HARET"
AMPLIFICĂ PARTENERIATUL
CU UNITĂȚILE ECONOMICE
ȘI DE CERCETARE.

Pagina 3

ION BARBU și "Nastratin Hoge la Isarlîk"

Acad. ION COTEANU

La prima lectură, poezia lui Ion Barbu intitulată **Nastratin Hoge la Isarlîk** pare că se întemeiază pe o schemă de povestire. Personajului principal, Nastratin, i se atribuie în folclorul balcanic o mulțime de soluții cu totul inedite date de el neînțelegerilor dintre oamenii care-i cer sfatul. Ecouri ale acestor soluții se reflectă și în unele versuri ale lui Anton Pann referitoare la Nastratin Hoge.

Nastratin Hoge este cazul singular al gânditorului capabil să pătrundă prin istețimea lui dincolo de aparențe, să intuiască adevăratele motive și motivații ale manifestărilor omenești, să descopere esența din spusele unora sau altora și din dialogul său cu aceștia.

În poemul lui Barbu, dialogul a devenit însă imposibil. Latura anecdotică a celor petrecute la Isarlîk are doar la prima

vedere de a face cu "balcanismul", chiar dacă Isarlîk este o localitate pe care unii comentatori ai poemului, interesați de aspectul "hinc et nunc", au descoperit-o pe hartă.

Faptul este însă cu totul secundar pentru lumea în care și-a imaginat Barbu întâlnirea lui Nastratin cu cei ce-l poftesc să vină printre ei.

(Continuare în pag. 5)

Centenar ION BARBU

- Elemente etno-culturale în creația poetului
Acad. prof. Romulus Vulcănescu

Pagina 4

- În marginea poemei *Timbrul*
Paul Anghel

Pagina 5

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N. N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivănciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomete
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brăncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE LEI CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
- Prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Sărau
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Dumitru Radu Popescu
- Paul Anghel

COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMANIA

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Prof. dr. doc. Titu Georgescu
- Prof. dr. Ștefan Lache
- Prof. dr. Gheorghe I. Ionița

- Adrian Păunescu
- Prof. dr. Ion Rebedeu
- Prof. dr. Ion Mihail Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudosescu
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

COLEGIUL PENTRU DOCTRINE POLITICE ȘI PROBLEME ALE RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof. dr. Florea Duduță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu, membru de onoare al Academiei Române
- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Firică
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE JUSTIȚIEI, STATULUI DE DREPT ȘI DEMOCRAȚIEI

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Acad. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merlea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Puncte de vedere

INTERESUL NAȚIONAL - UN CONCEPT CARE IMPLICĂ UN INTERES SPORIT

Prof. dr. MIRCEA NICOLAESCU

Tranziția de la economia supercentralizată la piața liberă, împreună și corelată cu edificarea democrației, a statului de drept solicită în mod imperativ abordarea națională, în strânsă legătură și intercondiționare cu toate ipostazele faptului național și, îndeosebi, cu factorul politic-statal.

Viața arată că un proces de asemenea cuprindere, dimensiune și complexitate precum organizarea unui nou tip de reproducție socială nu se poate desfășura în mod spontan, fără un program clar de perspectivă și armonios organizat, fără o coordonare eficientă la nivel național. Se impune o asemenea viziune și pentru faptul că edificarea noii economii nu se întâmplă pe loc gol; tranziția se conturează, mai întâi, ca un proces chemat să înlocuiască marile deformări structurale și dereglările mecanismului social provocate de totalitarism. Dar tranziția înseamnă și un mare efort în vederea lichidării distrugerilor și celorlalte urmări ale anarhiei postdecembriste. Precum se știe, vidul de autoritate provocat de desființarea deliberată a conducerii, controlului și responsabilității statale asupra economiei, anarhia și jaful avutului obștesc al statului

și cooperativelor agricole au favorizat un proces de acumulare primitivă de capital, sălbatic și agresiv, care a aruncat cu zeci de ani înapoi producția și nivelul de trai al majorității populației. Daunele provocate de contestarea globală a autorității legale, chiar de către înalți reprezentanți ai acesteia, și de culpabilizarea în bloc, pentru toate relele comunismului, a multora dintre instituțiile vitale ale statului au amplificat marile greutăți economice ale reconstrucției, au perturbat grav climatul moral-politic, grevând cu grele costuri, inclusiv sociale, perspectivele tranziției. Majoritatea reprezentanților clasei politice în constituire, cu ochii ațintiți spre valorile și binefacerile civilizației occidentale, dar, mai ales, spre ispitele "puterii" în societate, nu au reușit să discearnă că, în societatea capitalistă modernă, statul nu-și diminuează rolul, ci, dimpotrivă, se adaptează permanent ca factor de progres social, de echilibru și promovare a interesului național.

Or, nici democratizarea politică și nici chiar reabilitarea proprietății private nu s-au dovedit a fi în măsură, prin ele însele, să permită și să impulsioneze restructurarea rațională a vieții economice pe care o solicită noul model de reproducție socială. Imprimarea unei noi proporționalități în cadrul producției materiale, între economia reală și haina sa bănească, instaurarea unor noi raporturi între zonele țării, a unei noi îndrumări a resurselor financiare spre acțiuni sociale, culturale, științifice impun o clară viziune politică asupra viitorului țării, asupra dozării eforturilor și folosirii resurselor. Or, în nici una din țările dezvoltate ale lumii nu lipsesc nici organismele statale și nici politicile menite să realizeze în practică, bineînțeles prin mijloace specifice economiei de piață, coordonarea dezvoltării economice în perspectivă.

Relația dintre politic și economic se cere a fi regândită și în legătură cu faptul că, datorită amplificării extraordinare a interdependențelor internaționale, reconstrucția democratică pe baza proprietății private a societății, în fostele state comuniste, se înfățișează ca o problemă a întregii omeniri, căpătând o relevanță globală. Într-o epocă în care aproape că nu există fenomen social fără semnificație internațională și invers, când, cum relevă politologul american S. Hoffmann, "relațiile internaționale au devenit condiția primordială a vieții noastre cotidiene", dereglările sociale pe care trebuie să le rezolve tranziția depășesc, desigur, semnificația și spațiul național statal dat.

Nefiind un proces singular în societatea contemporană, tranziția se desfășoară în strânsă legătură, de fapt, în cadrul unei crize a întregului sistem mondial și ordinii sale, într-un moment în care se încheie perioada industrială. Tehnologiile avansate, îndeosebi cele informatice, modifică radical condițiile și structurile producției materiale ale forței de muncă, în contextul unei dezvoltări generale ecologice bazate pe știință; sunt în curs de remodelare structurile sociale, valorile și instituțiile societății; se conturează drumul spre un nou sistem de civilizație, în special în lumea occidentală, dar nu numai. Pe planul relațiilor internaționale în întâmpinarea acestei tendințe avansează în pași alerți integrarea vest-europeană, dar și a altor

spații, se caută cu febrilitate căi de cuprindere în acest proces a fostei lumi comuniste, acțiuni ce se desfășoară în mod prioritar la nivelul statelor; crește implicarea statelor, prin guverne, prin parlamente și prin instituțiile juridice, în aceste procese, inclusiv în cele economice, sporește relevanța economică a diplomației, dar se accentuează și folosirea acțiunilor economice ca măsuri politice punitive ori stimulative; se amplifică responsabilitatea statelor în promovarea intereselor economice, de fapt, în funcționarea ordinii internaționale conform intereselor naționale. Mai mult, sporește rolul economicului în estimarea securității statelor, a garanției independenței și suveranității naționale, tot așa cum stabilitatea internă politico-socială se impune tot mai evident ca factor de credibilitate internațională, de atragere a resurselor investiționale externe deosebit de necesare pentru tranziție.

Despre ce fel de nouă ordine internațională este vorba?

Devine tot mai clar, prin experiența, în primul rând, a statelor occidentale, că statul nu poate ignora izvorul de resurse și nici de dificultăți provocate de mediul internațional, reorientarea și reconstrucția schimburilor și cooperării, transformarea acestora în factori de echilibru și creștere economică nu se pot întâmpla în mod spontan, în absența unei formulări clare a interesului național și a unor măsuri complexe, stimulatoare și de protecție în cele mai diferite domenii: legislație și politică vamală, stimularea capitalului străin, clară viziune asupra unei strategii de dezvoltării, oprirea "hemoragiilor" de capital uman de înaltă calificare, politică de cooperare științifică de lungă perspectivă etc. Din acest punct de vedere, nu trebuie neglijat faptul că reconstrucția economiei naționale are loc astăzi într-un mediu internațional inospitalier, adesea opus intereselor noastre naționale. Fără îndoială, tendințele dezvoltării mondiale, ale celor europene în primul rând, relevă căutări comune spre "coeziunea internă... spre cooperarea cu celelalte țări ale comunității internaționale cu care trebuie să definim o ordine mondială, înglobând noile valori ale păcii, înțelegerii și progresului social", după cum sublinia nu de mult, la București, Miguel A. Martinez, președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. Dar despre ce fel de nouă ordine internațională este vorba? Cum este văzută aceasta în lumea occidentală, care, în momentul de față, deține pârghiile structurării viitoare a lumii?

Până una, alta, nu poate să nu fie sesizat faptul că semnalele tranziției, dificultățile acesteia au fost slab recepționate și inegal gestionate de mediul internațional, inclusiv cel european. Stimularea, adeseori ostentativă, a democratizării fostelor țări comuniste nu și-a găsit echivalentul și pe plan economic, iar efectul, cel puțin până în prezent, a fost pe măsură: ne-am apropiat de Occident printr-o Constituție apreciată ca foarte modernă, prin democrație pluripartidistă, printr-o justiție de asemenea modernă, dar economic am fost, de fapt, împinși pe trepte inferioare ale "lumii a treia".

Oare ordinea internațională concepută de Occident nu înseamnă, așa cum se menționa într-un document occidental, "acțiunile cele mai ferme" pentru a "exploata potențialul de progres existent", pentru a nu scăpa de sub control "degradarea ordinii internaționale?", adică a unei ordini care, pentru Administrația S.U.A. - după aprecierea profesorului I. Petras de la Boston - "se învârtă în jurul a două axe intercorelate: 1. Creșterea militarismului SUA și al politicilor țărilor occidentale și 2. Accentuarea practicilor ce impun selectiv piața liberă a țărilor cu care acestea sunt în competiție, deși le restrâng accesul pe propria piață. Proiectată în această viziune, politica statelor occidentale nu a reușit să schimbe statutul "drepturilor omului", al "democrației", al "pieței libere" din valori-ideal în valori - mijloace; în esență, ea sprijină eforturile tranziției prin rețelele instituțiilor internaționale precum F.M.I., B.I.R.D., fie direct, fie prin condiționări politice, în esență, opuse drepturilor omului și care, în fond, exprimă cel puțin grele reminiscențe ale unei abordări ideologice abia disimulate, în spiritul epocii "războiului rece".

Un remarcabil artist al penelului

Cunoscut și apreciat de publicul iubitor de frumos, **Valentin Tănase** ne oferă, și cu recenta sa expoziție (parterul Galeriilor "Căminul Artei"), bucuria întâlnirii cu o selecție a celor mai valoroase și reprezentative lucrări ale creației sale.

Pe lângă lucrările de factură realistă - portrete, peisaje, studii de mișcare - în care autorul își relevă incontestabilul talent de desenator și colorist, este prezentă în expoziție o originală suită de lucrări de pictură și grafică de sorginte suprarealistă.

Dacă, în genere, suprarealismul presupune o notă de frondă, nu arareori violentă, nu același lucru se întâmplă și în cazul creației lui **Valentin Tănase**.

Sedimentele memoriei artistului, în speță a celei

afective, sunt recompuse în lucrări de un lirism meditativ, din care, însă, nu lipsesc notele acide.

Luându-și ca instrument de lucru elemente ale lumii reale, pictorul le reconsideră, le mixează, într-o manieră absolut proprie, în lucrări sugestive, cu un sens profund, care pretind privitorului o lungă și atentă contemplație. Artist complet, cu disponibilități ce acoperă aria atât de complexă înscrisă între pictura monumentală, pictura de șevalet și grafică, **Valentin Tănase**, grație talentului și harului său, se afirmă ca una din certitudinile artelor plastice contemporane românești.

■ Dragoș CIOBANU

În anii din urmă, în cuprinsul învățământului superior s-a produs o discrepanță tot mai accentuată între pregătirea teoretică și cea practică a studenților. Pe de o parte, planurile și programele universitare s-au amplificat neconținut, fără ca între ele să existe de fiecare dată corelație sistematică, în stare să-i confere întregului proces de învățământ dintr-o facultate un caracter unitar, gradualizat și cu finalități cât mai precise. Pe de altă parte, legătura cu practica de zi cu zi a domeniului universitar respectiv a slăbit tot mai mult, mai cu seamă sub presiunea vicisitudinilor înregistrate în sectoarele economice, sociale și culturale ale vieții noastre naționale. Așa se face că astăzi, chiar și în domeniile cele mai aplicative prin definiție - domeniile ingineresti - există facultăți ale învățământului superior de stat în care studenții n-au efectuat, în primii lor 3-4 ani de pregătire, nici cel puțin o zi de activitate practică într-o unitate tehnico-economică.

Dar ceea ce în învățământul superior de stat pare deocamdată greu remediabil iată că se înfăptuiește în învățământul particular. Cu resursele ce le sunt proprii, nu numai materiale, ci și morale, rezultate mai cu seamă din entuziasmul începutului de drum, din noutatea modelului alternativ spre care ambiționează, din fericire, fiecare facultate particulară, aici echilibrul dintre pregătirea teoretică și cea practică,

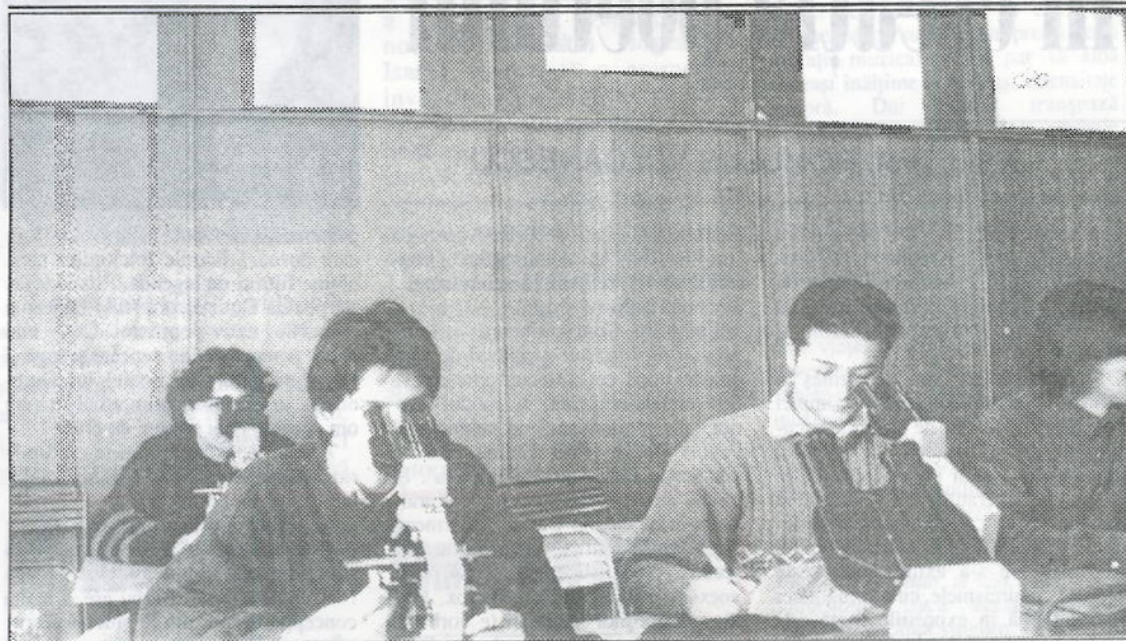
dintre principiile directoare ale planurilor și programelor universitare, dintre înseși preocupările cotidiene ale studenților dobândește un sens creator și se manifestă ca un factor de legitimitate calitativă în cuprinsul pregătirii universitare din România.

Tocmai un asemenea model stimulativ funcționează la **Facultatea de Medicină Veterinară a Universității "Spiru Haret" din cadrul Fundației "România de Măine"**. Nu numai că, aici, Consiliul profesoral al facultății a stabilit ca activitățile de instruire a studenților să aibă o pondere apreciabilă, dar înseși locurile de practică sunt alese în unitățile de profil cele mai reprezentative, iar activitatea de instruire a studenților se desfășoară sub coordonarea competentă atât a cadrelor didactice, cât și a specialiștilor din cercetare și din producție. Se realizează astfel o largă conlucrare între învățământ, cercetare și viața practică de zi cu zi, un veritabil parteneriat cu efecte pozitive asupra acestor domenii de activitate și cu posibilitatea ca însuși practica studenților să se desfășoare într-o benefică perspectivă interdisciplinară, capabilă să le stimuleze studenților efortul de continuă perfecționare profesională.

Într-o vreme de criză a practicii studenților

UNIVERSITATEA "SPIRU HARET" AMPLIFICĂ PARTENERIATUL CU UNITĂȚILE ECONOMICE ȘI DE CERCETARE

- Convorbire cu prof. dr. TOMA COMAN, prodecanul Facultății de Medicină Veterinară -

- De aici am dori, stimate domnule profesor, să începem dialogul de față: de la ponderea pe care o are instruirea practică a studenților în ansamblul planului de învățământ al Facultății de Medicină Veterinară pe care o conduceți în calitate de prodecan și, implicit, de la preocuparea statornică a Universității "Spiru Haret" pentru a utiliza locurile de practică cele mai reprezentative sub raportul problematicei profesionale. Ca pretutindeni, și aici reușita practicii studenților implică, mai întâi, o concepție organizatorică superioară.

- Într-adevăr, noi am pornit, cum este și firesc, de la concepția că profesia de medic veterinar implică, prin profilul activității, o pregătire practică temeinică a studenților. În acest scop, Consiliul profesoral al facultății a stabilit, prin planul de învățământ, efectuarea unui număr de 2685 ore de instruire practică, care reprezintă 55% din programul total de instruire. Un număr de 560 ore sunt destinate activităților în clinică, unde studenții își însușesc sub îndrumarea cadrelor didactice deprinderile practice pentru diagnostic, diagnostic diferențial, prognostic, tratament, profilaxie etc., pe specii de animale și discipline.

Activitatea clinică se desfășoară pe parcursul anului universitar în cadrul a cinci discipline: clinica de patologie medicală, clinica de boli infecto-contagioase ale animalelor, clinica de patologie a reproducției și obstetrică, clinica de boli parazitare și clinica de boli chirurgicale ale animalelor. Activitatea studenților în clinici este organizată pe două direcții: animale de interes zootehnic productiv (cabaline, bovine, ovine, caprine, suine, păsări) și clinica de animale pentru campanie. Activitatea de clinică pentru animale de

interes zootehnic productiv este organizată în unitățile agro-zootehnice de referință, situate în jurul municipiului București (S.A. Pantelimon, S.A. Mogoșoaia, S.A. Adunații Căpăeni, S.A. Comaico, S.A. Clejani). Deplasarea studenților și a cadrelor didactice la fermele acestor unități se efectuează cu mașinile din dotarea Fundației "România de Măine", unde există o concepție superioară cu privire la instruirea practică a studenților.

Activitatea pentru clinica animalelor de campanie se realizează în clinica veterinară particulară "Salvavet" București. Șefii de clinică dr. Viorel Andronie și dr. Liviu Harbuz, care sunt și cadre didactice ale facultății, analizează și discută cu studenții cazurile clinice prezentate în mod curent în clinică, la ore de maximă afliere, inclusiv tehnicile complementare de diagnostic (laborator clinic de biochimie, radiologie, microbiologie etc.).

Un număr de 480 ore sunt destinate practicii specifice, care se realizează, de regulă, la sfârșitul procesului de învățământ, în timpul verii, cu excepția studenților din anii superiori, care efectuează practica și în sezonul de primăvară pentru a putea cuprinde toate activitățile specifice desfășurate în unitățile medicale-veterinare.

-Experiența practicii studențești, mai cu seamă din sectorul agro-zootehnic, a consacrat perioada de vară ca pe o etapă de sinteză în instruirea anuală a viitorilor specialiști. Vă rugăm să ne vorbiți despre conținutul și despre modul cum este asigurat acest atribut în sistemul de practică al facultății dumneavoastră.

- Este adevărat, practica de vară are un caracter de sinteză, ea se desfășoară din perspectiva anului

(anilor) de învățământ parcurs până atunci, dar, totodată, ea întrunește și un caracter specific, inclusiv sub raport metodologic și organizatoric. Așa se face că, în perioada respectivă de practică, studenții își întocmesc caiete de practică, fiecare stagiu fiind încheiat printr-o notă de verificare care este înscrisă în registrul matricol. Studenții anului II efectuează practică de grup sub îndrumarea cadrelor didactice și a specialiștilor din unitatea respectivă cu specific de biochimie. Cei din anul III efectuează practică de grup cu specific de laborator pentru diagnostic curent sanitar - veterinar de biochimie și boli metabolice, anatomie patologică, microbiologie, virusologie. Activitatea se desfășoară în laboratoarele de specialitate ale Laboratorului Central Sanitar Veterinar de Diagnostic. O altă parte a studenților efectuează practică de spital și clinică veterinară în Clinica Veterinară a Municipiului București, unde iau contact pentru prima oară cu proprietarii de animale și cu specificul activității medicului veterinar. Activitatea este coordonată de cadrele didactice ale facultății și are loc sub îndrumarea medicilor șefi de laboratoare și de clinică.

- Din perspectiva acestui conținut de sinteză, ce ne puteți spune despre practica studenților din anii superiori? Acoperă ea varietatea tematică din realitatea curentă? Cu ce efecte pentru condiția profesională a viitorului specialist?

- Studenții anilor IV, V și VI efectuează practica individual, în unitățile medical-veterinare orașenești sau comunale cu profil de medicină generală sau de control sanitar-veterinar al produselor de origine animalieră. Activitatea se desfășoară sub îndrumarea medicilor veterinari șefi ai unităților respec-

tive. Medicii șefi din unitățile medicale veterinare apreciază practica efectuată de student printr-o caracterizare și prin acordarea unei note. În acest mod crește interesul și responsabilitatea studenților pentru activitatea practică desfășurată. Caracterizările și calificativele obținute sunt luate în considerare la acordarea notei de încheiere a stagiului de practică în urma colocviului susținut la facultate. Caracterizările și calificativele acordate de medicii șefi din unitățile medicale sunt introduse în dosarul personal al fiecărui student și servesc ca scrisori de recomandare la încheierea activității în facultate. În organizarea de ansamblu a practicii studenților am primit un sprijin deosebit din partea Agenției Naționale Sanitar-Veterinare, care a permis accesul studenților în aceste unități, contribuind astfel la asigurarea condițiilor optime de desfășurare a practicii.

- În această ordine de idei, cum apreciați sprijinul acordat programelor de practică de către agenții economici cu care colaborați, într-o vreme când aceștia din urmă trec prin mari frământări și metamorfoze care-i fac adeseori indisponibili pentru instruirea studenților în condiții de producție?

- Ce să vă spun? Facultatea de Medicină Veterinară din cadrul Universității "Spiru Haret" a fost sprijinită în organizarea activităților practice și a celor de clinică de către toate unitățile agro-zoo-veterinare la care am apelat. În acest sens, facultatea noastră are încheiate convenții de colaborare pe o perioadă de 5 ani cu toate unitățile menționate în care se efectuează practica. Mai mult chiar: o preocupare deosebită pentru ridicarea calității pregătirii practice profesionale a studenților facultății noastre a fost și este manifestată de conducerile și specialiștii unor unități medical-veterinare de interes național cum sunt: Laboratorul Central Sanitar-Veterinar de Diagnostic și Laboratorul Central de Control al Produselor de Origine Animală și al Furajelor, precum și de Direcția Generală Sanitar-Veterinară a Municipiului București. Conducerile unităților menționate s-au interesat constant de modul în care se desfășoară practica, de calitatea pregătirii studenților, precum și de calitatea realizării procesului de pregătire practică profesională prin desemnarea celor mai buni specialiști care să îndrume activitatea practică.

Procesul de instruire practică și clinică a studenților Facultății de Medicină Veterinară se desfășoară cu sprijinul și colaborarea permanentă și competentă atât din partea Agenției Naționale Sanitar-Veterinare, pe care am amintit-o deja, cât și a Fundației "România de Măine".

- În continuarea acestor preocupări, ce obiective de perspectivă vă propuneți pentru perfecționarea succesivă a programului studențesc de practică?

- Obiectivele de perspectivă apropiată impun, pentru îmbunătățirea activității practice a studenților, măsuri de organizare urgentă a unei clinici proprii a facultății pentru animalele de campanie și a unei clinici pentru animale mari. Organizarea acestor clinici se va efectua în cadrul modern al Campusului Universitar, proiectat a fi executat de Fundația "România de Măine". De asemenea, Consiliul profesoral al facultății și-a propus o mai bună îndrumare a studenților în activitățile practice din anii superiori, prin efectuarea unor deplasări ale cadrelor didactice în unitățile medicale veterinare în care se desfășoară practica în perioada de vară.

- Vă urăm succes deplin.

- Vă mulțumesc.

CENTENARUL ION BARBU

Simpozionul organizat de Academia de Cultură Națională
"Dimitrie Gusti" din cadrul Fundației "România de Măine"

Elemente etno-culturale în creația poetului

Acad. prof. ROMULUS VULCĂNESCU

În prezentarea elementelor etno-culturale din poezia lui Ion Barbu, noi vom face abstracție de două categorii de considerații faptice, de **detractorii și adulatorii** lui, ca și de **calificativele criticilor** lui, acordate în legătură cu poezia lui, post-romantică, romantism de tranziție, modernism, parnasism, ermetism, paradoxal și de matematizarea poeziei etc.

Ne interesează să scoatem în evidență **fondul ancestral străluminat** de elementele etno-culturale ale poeziei barbiene, indiferent de cele două categorii de considerații, care i-au fost aplicate poeziei în viață și postmortem.

Prin elemente etno-culturale înțelegem la modul general interpretările **științelor umane** și în particular interpretările **etnologice** și ale **științelor etnologice**, cu precădere a etnografiei, folclorului și artei populare.

I. În această perspectivă, în primul rând, înțelegem să luăm o **poziție teoretică** față de ceea ce crede Ion Barbu despre elementele etno-culturale, mai ales folclorul și arta populară, că sunt expresia unei "poezii violente-individuale", care plasează inventivitatea în sfera accentului veridic. Această poziție teoretică face din poezia colectivității medii, în sens major, o poezie socială, sau în sens minor o poezie de "școală literară" a unei colectivități mediocre, care "tulbură inutil acordul în memorial".

I. Barbu apreciază poezia sa ca fiind critică, abstractă, transcendentală și paradoxală, iar forma cu **versuri originale, versuri excedente**, iar în cazul traducerilor cu **versuri traduse** valorifică tipurile de versuri prin valențele și valorile lor, prin perfecțiunea și defecțiunea lor metrică sau aritmetică. Aceste considerații le face pe propriile lui traduceri din Shakespeare, care, bineînțeles, i-au dat multă bătaie de cap.

Ceva mai mult, categorisește sintagmatic poezia ca **leneșă, silogistică, veridică, provincială, regională** etc. Pentru Ion Barbu poezia trebuie să reflecte "viața care e implexă și asimetric-organizată", deoarece "poezia este o operă de artă", care, la rândul ei, este "un efort de integrare" în spiritualitatea etno-culturală a creatorului ei.

Și, în al doilea rând, înțelegem să luăm o **poziție teoretică** față de critica sa literară și de istoria literaturii, în interviuri și polemici despre câteva elemente etno-culturale în poezia lui Ion Barbu, care sunt mai clare și categorice din puncte diferențiale de vedere teoretică. Pentru această operație dificilă a trebuit să recurgem la **intervențiile criticilor** lui, fie din articole separate, fie din volume consacrate numai lui, dintre care de mare ajutor ne-a fost cel al poetului Romulus Vulpescu, care a atins o înaltă acuratețe a informației asupra operei poetului.

Am citat din părerea lui Ion Barbu, ca și din criticile cele mai reprezentative, între ghilimele, tot ceea ce a servit direct și indirect, tot ce ne-am propus. Ceea ce trebuie reținut sunt pozițiile controversate ale criticilor, istoricilor literaturii, ale eseistilor și monografiștilor despre poet, considerat matematician în poezie, semiotician al miturilor proprii, metafizician mistic și estetician subtil suprarrealist.

II. Eugen Lovinescu susține că poezia lui Ion Barbu este **antimuzicală**, când o poezie cosmică, când o poezie panteist - frenetică. Dar că Ion Barbu a abordat în ea "stratul băstinaș" al unor elemente etno-culturale, cu precădere "folclorul" și "arta populară" cu rădăcini în opera lui Anton Pann. Apoi adaugă că a adoptat o nouă **atitudine ideologică despre folclor**, că "orientul învinge occidentalul", că "inspirația izvorăște din realitate". Cu

toate aceste precizări, "Ion Barbu nu se întoarce la poezia populară", la "poezia pitorească", ci recurge la "poezia cosmică" a luminii și întinericului, a solarismului, a transcendentului și imanentului.

Și în paralel cu "stratul băstinaș" a abordat și "stratul balcanic" al câmpiei dunărene, al muzei de mahala buceureșteană și cu trimitere la folclorul urban al lui Anton Pann, la Nastratin Hogea (la o literatură atât de bogată la români despre care am scris și cu un eseu) despre Cetatea Isarlăk. Stratul balcanic care s-a extins până peste Dunăre cu turcismele, cu originalitatea lor orientală în expresiile românești, cu latențele lor proverbiale.

I. Valerian, stând "de vorbă cu I. Barbu", se referea la "vocabularul lui colorat", la originalitatea poetică, la suprarrealismul poetic, de la geometrie la poezie, cum că "poezia amintește de geometrie", "poezia lui nouă" este o "poezie suprarrealistă". "Suprarrealismul degajează din vis mai mult logică de succesiune a visului, fără... lumina visului". În poezia lui Ion Barbu predomină sintagmele: **lumina visului, lumina obscură, lumina cosmică, lumina cerurilor deschise**. Mai consideră poezia lui Ion Barbu ca **ermetică**, cu **versuri eufonice**.

La despărțirea de Ion Barbu, I. Valerian are impresia că ducea cu dânsul "vioiciunea unei lumi de vis presărate pe Calea Lactee". Figuri geometrice se proiectau în spațiu, atingând marginea infinitului posibil, unde se prindeau în hora cu **poezia pură**.

Și Felix Aderca a stat **de vorbă cu Ion Barbu**. El consideră că "în fluviul de lirism searbăd, care curge ca o Dunăre de bragă, de mai bine de un sfert de veac prin literatura noastră, Ion Barbu e unul din prea puținele ostroave de viață din care se colorează altfel decât prosolară și înoptează mai întineric decât besna". Felix Aderca îl califică "un artist al verbului", "arta lui poetică s-a strâns într-o spirală tot mai închisă cu obstacole tot mai complexe, până la crearea unei **stenografii de preț** în care poezia să se păstreze esențială și nealterată". El trece de la frenezia dionisiacă la parnasism în poezia **După melci**. Opera lui "trebuie descifrată la rece ca o formulă algebrică", în structura ei nevăzută, "de la structura literaturii de pitoresc până la pașitul folcloric (lucruri de care îi e groază... spune I. Barbu) literatura noastră e numai asta... motiv pentru care zi-zii acestui ciclu poetic, ciclu balcanic".

"Linia lirică mele o fac să treacă prin provincia **Expressionism**, adaugă I. Barbu. Ion Barbu îl dojenește pe Felix Aderca pentru că numește a patra etapă a poeziei lui sa-ra-dis-tă... "O poezie cu obiect creează necesar o Fizică sau o Retorică (același lucru) e formă încheșată față de viața spiritului".

I. Barbu își apără poezia **Uve-**

denrode, calificată de Felix Aderca ca "un răs fonf al demiurgului", considerând-o "o refulare meru reluată... o cunună înflorită și Liră".

Pompiliu Constantinescu atribuie poeziei lui Ion Barbu epitetul de **simbolistă** după ce a trecut prin câteva **faze ciclice-ermetice, de modul interior, de modernism, de tehnicitate**. Pentru fiecare fază ciclică este "o intersecție între spirit și univers". Și atestă unele elemente etno-culturale ale poeziei lui Ion Barbu, în termeni: "Unii au identificat poezia din **Joc secund** cu **mistica religioasă**, alții anexând-o unui **idilism ortodox**. **Poezia ortodoxilor naționali** (e vorba de N. Crainic, Vasile Voiculescu, Radu Gyr) este încă **decorativă**; îngeri și Dumnezeu, Fecioara Maria, și Isus au fost coborâți din cer pe pământ, umanizați și autohtonizați (în primul rând de folclor și apoi de **poezia cultă**). "Decorativul nu este un procedeu al domnului Ion Barbu; poezia sa este numai **spiritualistă**; gândul este pur exprimat, într-o adorare principială. **Universul devine un joc al spiritului**, materia - o realitate ideală".

Pentru Ion Barbu "**divinitatea e o categorie intelectuală, un concept nezenorial, legea supermaterială coordonatoare**". Ceea ce duce inevitabil "la o dublă figurație, interpretarea absolutului prin relativ, a idealului prin senzorial". Totul pentru că "logica intimă a poeziei devine obscură" și, în același timp, "o cursă a ingeniozității între poet și lector". Felix Aderca poartă în față de "dicteul suprarrealist" al lui Ion Barbu în poezia sa.

În cazul elementelor etno-culturale ale lui Ion Barbu introduce în poezia lui, noi le considerăm un **folclor intelectual, un superfolclor intelectual** de bună calitate ermetică, mai ales în **Uvenderode**. După **melci și Domnișoara Hus**. Evocat ca parnasian care și-a alcătuit o metodă și o tehnică metodologică ce țin de o "știință intransmisibilă, dureros asimilată".

Perpessicius scrie că "lirica lui Ion Barbu își are **mica ei legendă** după năpărlirea tecei parnasiene". Uneori temele lui treceau prin **plaiurile mitologiilor populare**, sau prin mirajile de vis, ale trecutului nostru balcanic. Primele lui lucrări de debut erau pline de vitalitate și sonorități, ascunse, aeriene, în cercuri neprofane. Legenda hermetică a lui Ion Barbu îl consideră "un poet al capriciilor verbale". Întreaga lui operă poetică e unitară, indiferent de etapele ciclice ale creației lui, atribuită anumitor **isme**. Poezia lui este "reductibilă la idealism", la "a cristaliza formulă", la osârda "unui giuvergiu talentat", alții spun "genial".

Perpessicius opinează că Ion Barbu "**construiește o mitologie personală**, în plan supraterestru (și adăugăm noi și în plan subterestru; vezi **Povestea fără nume a nunții subterane**), o **mitologie**

personală, fără fabulă și fără morală, în care dozează **licorile folclorului** până obține **filtruri de legendă**. El sondează (în poema **Domnișoara Hus**) tainele și comorile **nativ-populare**. Cele mai multe poeme sunt de **evocare și rugă și în stiluri pure**, sub ochiul lui Dumnezeu, în paradisul primordial în care **om și câine erau semeni de cruce**".

Aceste considerații etno-culturale ridică tradiția folclorică la un folclor intelectual de ordin divin.

N. Carandino se întreabă: "De ce scrie D. Ion Barbu", "O conversație «à bâton rompus» și o mărturisire". După N. Carandino, Ion Barbu are o înaltă concepție despre om în sine și despre **creatorul de poezie, de teatru, de artă plastică**, pe care îl reduce la **nivelul intelectual de valoare indefectibilă**. Se referă la **ciclu infernal** al unor poeme necitate de critic.

Tudor Vianu, prieten și stimulent în poezia de tipul obscurității, datorită unei **caducități fundamentale a gândului și afectului**, a unui mod de a fi citită și reflectată, va duce la o revelație a **esențelor poetice**, a unui din glasarile cele mai originale care s-au făcut auzite în ultima generație de poeți.

Ion Barbu e un autor dificil, ermetic, greu asimilabil, uneori cu o estetică extravagantă însă sugestivă. Tudor Vianu, făcând o comparație între Tudor Arghezi și Ion Barbu, a ajuns la concluzia că primul "face poezii cu incoerentă aplicație spre migala unui ceasornicar". "Câteodată trece și la bardă... Alteori, travestit în brodează creează pe olandă «à jour». E un poet fără mesagiu, respins de idee, ca altădată, de rigorile vieții ascetice". În opera lui Ion Barbu, Tudor Vianu găsește un **tezar de idei neexprimate**. Asociațiile științifice, din matematică și astronomie sunt frecvente în opera lui, în care a intrat cultura științifică.

Tudor Vianu îi analizează **modulele poeziei** lui Ion Barbu după curentele moderne ale literaturii poetice: - **parnasismul; retorică** (tiradele retorice); **tehnica romantică: post-romantismul: poemele ermetice**. În continuare studiază **programul poetic** al lui Ion Barbu, **concepția poeziei lui ca joc** (nu ca joc gratuit, ci de idei), care se opune doctrinei, ideologiei, acțiunii sociale (în poema **Joc secund**). De asemenea, studiază termenul cuvântat ca o explozie de arbitrar, nedescifrat și neînțeles (în poema **Uvenderode**) și ca un procedeu ce trebuie să fie o sărbătoare intelectuală (cum spune Valery).

George Călinescu e cel mai franc dintre criticii lui Ion Barbu. După el, în **Sburătorul**, Ion Barbu **glorifică forțele geologice**, aspectele telurice în veșnică mișcare (**Fanta, Lava, Munții, Brizele**) și ceremoniile dionisiace. **Hermetismul** lui Ion Barbu este denumit **barbism**, adică confidență, sinceritate, naivitate... Combate declinul supracrea-

lismului prin **frumosul necontingest**, sublimarea vieții prin retorsiune și veșnica fulgerare a Divinului în cosmos.

După G. Călinescu, poezia **Uvenderode** expune inițiativ trei faze ale experienței erotice (cea venerică, intelectuală și astrală).

În **Domnișoara Hus** predomină ceremonialul magic, al unei domnișoare nebune care vrea să-și aducă iubitul pe băț, descântând Stelele, cu mosorul. Ion Barbu adoptă **folclorul suprarrealistic** extras din poezia magică și de un misticism teluric. Pitorescul folcloric e respins teoretic de Ion Barbu, care este rațiunea de a fi a ciclului balcanic, susține G. Călinescu. Poetul a vrut să reacționeze împotriva **tradiționalismului etnic**, ce i se părea convențional, nu fața concretă a lumii balcanice, ci **schema ei ideală** (o simplă ipoteză morală): **Isarlăk**. Cetatea atemporală, fabuloasă, mitică, a unei "**Turcii stătătoare**" față de "Turcia osmanne" (etico-istorică închisă), cu Nastratin Hogea un argument serios.

Ion Barbu practică o **kabalistică "geometrică"**. (Exemple câteva sintagme mitice: Cer simplu, Munți cu Spirit, Ramuri divulgate, Un secol cefal și apter [fără aripi], Oul dogmatic etc.). Pe de altă parte, Ion Barbu susține **tradiționalismul sănătos**, care urmărește recuperarea unui trecut pesimistofatalist, lipsit în aparență de **personalitate etnică**.

Alex. Paleologu în **Introducere în poezia lui Ion Barbu** consideră **Joc secund...** un limbaj și o metodă lirică, absolut noi, de o decantare fără precedent. Poemele lui parnasiene ce țin de începuturile lirismului său le numește "simple exerciții de digitație... ce decurg dintr-un principiu poetic elementar". Primele lui poeme erau retorice, grandilocvente, clamante... erau de o nobilă tinută meditativă, de o muzicalitate exterioară, nefacălă. În poemele **După melci și Joc secund** strălucește lumina geniului, după Alex. Paleologu, alături de Eminescu, Arghezi și Blaga. După o lungă carieră lirică a făcut erupție, la bătrânețe, în poezia modernă. Arta lui este o **poetică intelectualistă care sfidează estetica clasică**. E un meșter al ritmului și al cuvintelor încrucișate.

Alex. Paleologu adaugă că arta **adevărată**, eventual chiar împotriva creatorului ei, nu e niciodată retrogradă. Latentul în versurile lui Ion Barbu nu devine **patent** decât printr-o lungă obișnuință. Exegeza poetului explică, decodifică criptografia poeziei dificile; poezia e o **enigmatică traductibilă discursiv, poezia are două fețe ale facilității**. În aceste condiții exegeza capătă un **caracter mistic și de mistică intelectuală a liricii**. Opera de artă e înțeleasă și ca joc gratuit, angajat în complexitate și atracție. Criticul, referindu-se la simbolica geometrică a "triumfului virgin", pur, neviciat, marchează o notă de **senzualism intelectual**. Ion Barbu se referă la "nedemul pământ", atribuind astfel un caracter soteriologic afirmației lui.

Ion Barbu se axează pe o linie de **gândire străină de ideologia noastră (românească)**, dacă nu chiar incompatibilă cu ea. Fapt ce nu trebuie minimalizat. Alex. Paleologu se referă la o poezie **hermeneutică și una saturniană**, care deși diferențiate structural se completează reciproc și se integrează perfect în poematica barbiană.

În concluzie, cu toată evoluția poeziei a lui Ion Barbu în cicluri de poezie tot mai elevate, abstracte și ermetice, tot mai **incifrate și performate** de curentele poetice ale secolului al XX-lea, a folosit la modul său personal elemente etno-culturale din viața folclorului popular românesc și a popoarelor balcanice, transfigurându-le într-un **folclor intelectual răscultivat**, a cărui pecete este inconfundabilă în literatura universală a poeziei moderne.

Pentru calitățile acestor elemente etno-culturale promovate de poezia suprarrealistă a lui Ion Barbu am cutezat să o evidențiem, cu propriile lui cuvinte, idealizată la **modul absurd și matematizată la modul concret** în scripuri de versificări geniale.

"Nastratin Hogea la Isarlîk"

Acad. ION COTEANU

(Continuare din pag. 1)

Dacă, totuși, spre deosebire de alte multe poeme ale sale, Barbu se închipuie pe sine de față la imposibilitatea angajării unui dialog între **gloata** care așteaptă să primească în sânul ei pe Nastratin, această prezență de spectator ar putea fi luată ca o concesie narativă când spune:

*Sub vîntul drept, caicul juca tot
mai aproape.
Atunci, cu ochi de seară și-abia
deschise pleoape,
(Căci grei de-îngîndurare,
nămeți mă năpădeau).
Cu ochi ce cheamă somnul din
goluri și îl beau,
Îmi deslușii deasupra, înghemuit
pe-o bîrnă,
Un turc smolît de foame și chin,
Cu mîinile și gura aduse la
genunchi.*

Trei petece răslețe i se țineau de trunchi.

Pe de o parte, pe mine, cel care mă uit la cel de pe corabie **cu ochi de seară** și cu pleoapele abia deschise, deci privesc mai degrabă în sinea mea, fiindcă, adaos important! mă năpădeau nămeți grei de îngîndurare. Iar după această reflecție lăuntrică redînd o stare sufletească urmează: **Cu ochi ce cheamă somnul din goluri și îl beau**. Deci, eu - poetul - sau visătorul - dacă vrei - aștept copleșit de nămeți să beau somnul din goluri, adică, în fond, din nimic.

Am insistat asupra acestui "loc poetic", pe de o parte pentru că se exprimă o stare sufletească, personală, lucru rar la I. Barbu, iar pe de alta, pentru că ea e înfățișată ca ecou al unei presiuni colective. Nastratin este un simbol acceptat de o întreagă lume, iar poetul i se supune. Dar el poate să "bea" somnul chemîndu-l din "goluri" și are dreptul să le umple cu imaginația sa. De o parte, așadar, ce crede lumea, de alta ce își închipuie, dorește și visează poetul.

Al doilea moment aparent narativ în sensul încadrării lui în scenariu - căci totul se petrece ca și cum prin ochii poetului am privi noi înșine "caicul lui Nastratin" și am asculta apoi discursul:

*"Și glăsui un pașă într-astfel:
- Efendi,*

*Corăbier și oaspe în porturile
mele
Primește aceste daruri și-aceste
temenele"*

Și apoi:

*"Dar ne mîhnești cu-o față prea
tristă, hai curînd!*

*Nu sta pe punte - [ca o] cobe cu
pîntecul flămînd*

*Noi ți-am adus năutul dorit și
sumedenii*

*De roșcove uscate, și tăvi cu
mirodenii.*

*- Coboară, iscusite bărbat, și ia
din plîn"*

Iscusitul bărbat însă tace.

Atunci:

*În gîndurile toate soseau ninsori
mărunte*

Și unsuroase liniști se tescuiu sub cer, două versuri care se asociază cu cele spuse de spectatorul din afara **gloatei** la acostarea caicului lui Nastratin, în care regăsim **nămeții** (Căci grei de îngîndurare nămeți mă

năpădeau).

În sfîrșit, pentru ce s-ar mai putea socoti cadru narativ, se pune întrebarea cum trebuie interpretată intenția lui I. Barbu cuprinsă în acest poem. E o "artă poetică", de vreme ce în final ne întîmpină versurile:

Sfînt trup și hrană sieți, Hagi rupea din el, în timp ce, după tăcerea misterioasă a lui, e părăsit:

*La Isarlîk, cea albă de lespezi,
gloata suie,
Dar greii Pași [sic!] prin ierburi
și stuf se împletesc.
În ochi, din lîncezi ape, cum
pîlpîie gâlbuie
Și uleioasă, dîra caicului turcesc.*

Întrebarea aproape de la sine înțeleasă este dacă poemul discutat aici, dincolo de remarcabilele figuri de stil, asupra cărora nu a fost nevoie să ne oprim în amănunte, nu conține și o concepție mai largă asupra **poeticii** înseși ca mod de a crea o lume. După părerea noastră, **Nastratin Hogea la Isarlîk** reprezintă o asemenea invitație. Cine citește poemul din această perspectivă, chiar dacă e surprins de "tăcerea" și sacrificiul lui Nastratin, înțelege că între mitologia visului și marile probleme existențiale există deosebiri fundamentale.

Lumea lui Nastratin nu e aceea a năutului, a roșcovelor și tăvilor cu mirodenii oferite de **gloată** spre a-l include în ea, e lumea simbolurilor permanente.

*Am reprodus ortografia autorului.

În Editura Fundației "România de Măine"

a apărut volumul

SERVICII SECRETE

de

Marian Ureche

Lucrarea, elaborată de col. conf. univ. dr. **Marian Ureche** - reputat specialist în domeniu -, face parte dintr-un ciclu de patru volume și se adresează în egală măsură militarilor, diplomaților, politicienilor ca și publicului larg. Documentat, exact, scris cu nerv, volumul, ce se citește pe nerăsuflăte, evidențiază rolul imens avut de luptătorii anonimi (de informații și contrainformații) în apărarea intereselor Țărilor Române, în perioada 1593-1848. Acești luptători, numiți de Nicolae Iorga "oamenii țării" sau de Mihail Sadoveanu "oamenii Măriei sale", care trudesc din umbră la lucrarea neamului, nu sunt nici securiști, nici polițiști, nici jandarmi, nici diplomați de carieră, ci de toate la un loc. Ei sunt boieri de frunte, boiernași, diplomați, ostași, țărani, negustori, fețe bisericesti, cărturari etc. Toți au o trăsătură comună ce este esențială, definitivă: spiritul de sacrificiu și dragostea de țară. Adesea, acești oameni se află departe de granițele țării, unde trebuie să facă față unor cumplite încleștări. Sunt răzleți și singuri, dar țara și patriotismul îi unește și le dă tăria de a accepta aventura și neprevăzutul. Deci, una din concluziile fundamentale ale lucrării este aceea că, dacă am continuat să viețuim ca stat într-o mare slavă, la locul de întîlnire a trei imperii rapace, datorăm mult și acestor "oameni". A scoate la lumină harurile și meritele acestor eroi, cel mai adesea anonimi, mi se pare mesajul cel mai onest și cel mai important al acestei excelente lucrări, ce n-ar trebui să lipsească din bibliotecile tuturor acelor care își iubesc țara.

Prof. univ. dr., g-ral. mr. (r)
IOAN ALEXANDRU MUNTEANU

Coperta cărții este semnată de SERGIU GEORGESCU

În marginea poemei "Timbru"

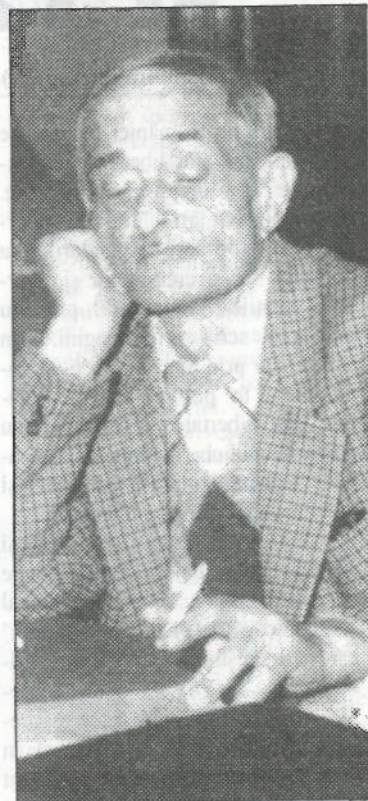
PAUL ANGHEL

După splendidele exegeze, în marginea poemei *Timbru*, oferite în cadrul simpozionului nostru de acad. prof. dr. Ion Coteanu și de poetul Romulus Vulpesco, ce ne-ar mai rămâne de spus? Nimic. Și, totuși. Să recitim prima strofă:

*"Cimpoiul veșted luncii, sau fluierul în drum.
Durerea divizată o cântă-ncet mai tare...
Dar piatra în rugăciune, a humei despuiare,
Și unda logodită sub cer, vor spune - cum?"*

Să ne întoarcem la titlul poemei **Timbru**. Ce este timbrul? Muzical, după enciclopediile cele mai noi, timbrul reprezintă calitatea care distinge două sunete de aceeași înălțime și de aceeași intensitate. Avem deci a deosebi, în cuprinsul poemei, două sunete, mai precis două vibrații muzicale, care par să aibă aceeași înălțime și aceeași intensitate sonoră. Dar poetul tranșează despărțirea **ab initio**, de la primele două cuvinte, el tratează cu sictir sunetul emis de instrumentul muzical uman - "cimpoiul veșted, sau fluierul", care nu este în stare să cânte "durerea divizată", cum? "încet, mai tare", unde? "în drum", deci într-un loc fără taină sau fără mister. "Cimpoiul veșted" este o membrană fără viață, ca și "fluierul", un lemn neverde, un lemn inert, care nu scoate sunete prin forța proprie. Instrumentul muzical uman divizează durerea, o face să sune intermitent, nu continuu, încet sau tare, pe o scară care merge de la inaudibil la audibil. Astfel ar sta lucrurile, ne sugerează poetul, dacă am recurge la o simplă transmutare a termenilor, dacă cimpoiul ar fi *al luncii, al codrului, al văii, al nopții, al amurgului*, dacă aceste cavități cosmice ar cânta singure. De unde și stuporea elementelor cosmice, care au voce proprie, față cu un asemenea fals, față cu aceste prelucrări în falsetto a vocii prime sau a vocilor prime: "Dar piatra în rugăciune, a humei despuiare, / Și unda logodită în cer, vor spune - cum?"

"Piatra în rugăciune" este hieroglifa extazului cosmic, huma în despuiare, "a humei despuiare" prefigurează facerea ca durere carnală, continuă, "unda logodită sub cer" e miracolul lacrimii pure, purificatoare, izbăvitoare. De unde somativul "cum?" Cum vom distinge calitatea a două sunete de aceeași înălțime și de aceeași intensitate sonoră, pentru ca poezia să-și regăsească timbrul său adevărat? Poetul nu răspunde, poetul formulează un răspuns indirect, poetul pune în silabe o nostalgie:

*"Ar trebui un cântec încăpător, precum
Foșnirea mățoasă a mărilor cu sare
Ori lauda grădinii de îngeri când răsare
Prin coasta bărbătească al Evei trunchi de
fum."*

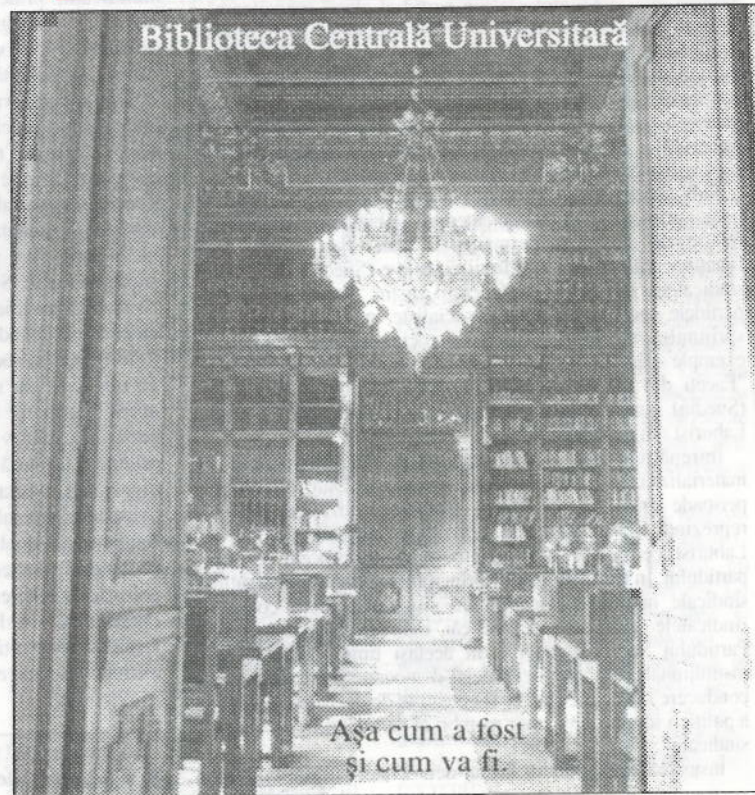
Arta poetică a lui Ion Barbu s-a și definit. Poezia trebuia să "încapă" un miracol cosmic, altfel spus, poezia trebuia să "încapă" miracolul cosmic. Diferența specifică dintre "cimpoiul veșted" sau "fluierul" și "foșnirea mățoasă a mărilor cu sare", "ori lauda grădinii de îngeri..." reprezintă ființa timbrului sau taina timbrului. Cine o are? A avut-o desigur Ion Barbu, fie și numai prin acest criptic poem.

Dar pentru a înțelege treptele incifrării barbiene, tehnica - destul de simplă! - a ermetismului barbian, iată cum sună și cum arată prima strofă din același poem, într-o primă elaborare, mai precis, chiar în prima variantă:

*"Cimpoiul trist în luncă și fluierul în drum
Durerea fiecărui frământă încet, mai tare.
Dar piatra-n rugăciune, copacii-n despuiare,
Dar unda logodită sub cer vor spune - cum?"*

Poema purta alt titlu - apropiat - probă că Ion Barbu nu-și găsisese încă "timbrul", într-o lume când tălpile poetului erau încă bine fixate în țărâna poeziei descriptive, când numai ochii lui ținteau hipnotic zenitul metaforei eliberatoare.

Biblioteca Centrală Universitară

Așa cum a fost
și cum va fi.

Societate, comunicare și valori

(Continuare din pag. 1)

Constituția României recunoaște și garantează atât libertatea de exprimare cât și dreptul la informație. Astfel, potrivit articolului 30, "libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile", dar "libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine".

Acestea sunt valori morale și sociale, individuale și publice care nu pot fi lăsate la bunul plac al "comunicării de piață, subculturală" care urmărește numai câștigul bănesc, după cum există valori și interese naționale pe care aceeași prevedere constituțională le apără în mod expres, menționând că "sunt interzise prin lege defăimarea țării și a națiunii, indemnul la război de

agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri".

Prin urmare, procesele tranziției, reformele pe care le presupun sau le suportă nu au doar o dimensiune sau finalități economice și politice; ele înglobează, în mod evident, comunicarea socială în ansamblu, viața spirituală, cultura, învățământul, arta ca domenii specifice ale schimbării, ale trecerii la societatea de mâine.

Spațiul atât de diversificat al comunicării, cultura, învățământul de toate gradele, public și particular, nu pot fi tratate într-o manieră strict comercială, din perspectiva unui economism îngust și nici după conjuncturile și incertitudinile dintr-un moment sau altul al tranziției. Toate acestea incumbă răspunderi sociale, naționale, înțelegerea faptului că impactul lor social este continuu, cu consecințe asupra viitorului.

solicitanți preocupări, atenție și protecție specială din partea întregii societăți, de la poziția constructivă, fermă a opiniei publice la inițiative și măsuri, inclusiv legislative, de protecție concretă din partea statului de drept, a organismelor sale.

O înțelegere mai profundă, din perspectiva intereselor țării, a relației societate-comunicare-valori nu poate porni decât de la înțelegerea sensului social major al democrației și libertății. Cum scria atât de sugestiv sociologul american C. Wright Mills, "libertatea nu este prilejul de a face ceea ce îți place și nici simpla posibilitate de alegere între mai multe alternative. Libertatea înseamnă, în primul rând, prilejul de a formula opțiunile, de a dezbate, iar apoi posibilitatea de a opta. Iată de ce libertatea nu poate exista fără un rol sporit al rațiunii umane în rezolvarea problemelor umane".¹⁾

S-ar putea astfel spune că în domeniul comunicării - unde spectrul opțional este atât de vast, tentant și, totodată, "alunecos", primul comandament valoric este acela de a avea mereu în vedere criteriile rațiunii umane.

1) C. Wright Mills, *Imaginația sociologică*. Editura Politică, București, 1975, p. 253.

ARGUMENTE PENTRU

PERFECTIONAREA SISTEMULUI INSTITUȚIONAL ECONOMIC

Prof. dr. PETRE MĂLCOMETE

După revoluția din decembrie 1989, în țara noastră s-a deschis calea tranziției către o nouă societate, cu structuri democratice în toate domeniile vieții sociale, inclusiv în cel economic.

Tendența spre care evoluăm este clar stabilită prin Constituția țării. A fost înlăturat vechiul mecanism economic bazat pe planificarea excesiv centralizată și administrativ înfăptuită și se construiește un mecanism specific economiei de piață, care urmărește să asigure manifestarea neîngrădită a legilor pieței, să stimuleze, prin concurență și liberalizarea căilor de acțiune, inițiativa individuală și colectivă a partenerilor din orice domeniu de activitate economică. Tranziția vizează un rol specific al statului în funcționarea mecanismului economic al societății și în direcționarea ansamblului vieții economice, folosindu-se în acest scop numai pârghii economice și mijloace instituționale, astfel încât să nu fie stîrbită sub nici o formă caracteristica de economie liberă, cu trăsăturile sale specifice.

Încercând o apreciere a derulării acestui proces, din unghiul de vedere al activității statului în sprijinul activității economice și parcurgerii tranziției, se poate spune că, dacă în privința tendinței spre care evoluăm, lucrurile sunt clar stabilite, fapt evidențiat și de obiectivele cuprinse în programele de guvernare ale instituției executive a statului, suportul instituțional al acestuia este încă deficitar. La aceasta contribuie, desigur, într-o anumită măsură, și insuficiența elaborare teoretică a drumului tranziției din partea specialiștilor în economie, dar și a celor din alte domenii care au legătură cu viața economică a societății. În această categorie îi putem include pe juriști, sociologi, politologi.

Reglementările juridice ale activității economice, și nu numai, constituie, în fond, principala formă prin care statul își îndeplinește rolul într-un sistem politico-economic pluralist, cu largă autonomie și inițiativă a microstructurilor în toate domeniile.

În sfera vieții economice, sistemul instituțional al activității statului, deși joacă un rol însemnat și în funcționarea mecanismului intern al economiei, are o prezență mult mai consistentă în acțiunile externe ale agenților economici, oricât de preocupat și foarte atent în legătură cu avuția țării pe care o gestionează la scara economiei naționale.

Între aspectele deficitare ale sistemului instituțional se impune a fi menționată, în primul rând, acoperirea incompletă cu reglementări juridice a activităților economice externe ale unităților. S-ar putea aduce și argumente care să justifice această situație. Cel mai important ar fi acela că instituționalizarea este o latură a tranziției,

care se realizează pe fondul altor transformări ce o preced; aici este vorba de sistemul politic, dar și de schimbările în sistemul proprietății. Decalajul, însă, între aceste procese și sistemul instituțional este destul de însemnat, ceea ce ne face să-l apreciem ca deficitar pe cel instituțional, fără a crede că în celelalte domenii lucrurile se desfășoară mai bine. În sprijinul acestei aprecieri aș aduce, drept argument, situația existentă într-una din cele mai importante zone ale relațiilor economice externe - sistemul vamal.

Din analiza situației pe anii 1990-1994 rezultă că activitatea vamală în România se desfășoară, în principal, pe baza unor reglementări din perioada anterioară. Ea funcționează pe baza Codului vamal adoptat prin Legea nr. 30 din 22 decembrie 1978. După 1989, pentru acest domeniu au fost adoptate circa 40 de hotărâri de guvern și ordonanțe; cea mai mare parte dintre ele vizează, însă, elemente de detaliu ale sistemului vamal, nu definesc trăsături de orientare fundamentală a politicii vamale a țării în perioada de tranziție. De exemplu, din totalul reglementărilor juridice menționate, aproximativ 30 de legi, hotărâri și ordonanțe de guvern se referă la ratificări sau aprobări de acorduri economice cu diverse țări.

Un al doilea aspect deficitar al sistemului nostru instituțional din această perioadă de tranziție este schimbarea cu o frecvență exagerată a măsurilor adoptate. Se înțâlnesc, aproape permanent, legi și hotărâri care privesc revizuirea unor reglementări anterioare. Este adevărat că astfel de măsuri apar ca o necesitate a perioadei în care ne aflăm, când fiecare proces poate presupune și crearea de instituții noi și reglementări juridice noi. Uneori, însă, asemenea fenomene ar putea fi evitate, spre a asigura o mai mare stabilitate a reformelor ce se înfăptuiesc. Prezența lor are efecte negative și prin faptul că determină, în rândul oamenilor, o stare de neînțelegere și neîncredere în evoluția tranziției, cât și prin aceea că această stare de vid instituțional și legislativ oferă condiții propice pentru cei ce săvârșesc fraude în dauna avutului public sau privat.

Fără îndoială, astfel de fenomene negative sunt prezente în ansamblul vieții noastre în perioada de tranziție; ele cuprind și economicul, dar și politicul, socialul, instituționalul. Cred însă că aspectul instituțional, deși este mai puțin vizibil, are implicații grave asupra întregului organism social. De aceea, cunoașterea și înlăturarea aspectelor sale negative ar fi o cale importantă de perfecționare a activității și de desfășurare cu mai puțin dificultăți a tranziției la economia de piață.

OPȚIUNI ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

Social-democrația: de la doctrină la practică REPREZENTAREA INTERESELOR

Dr. ION MITRAN

Având inițial izvorul social în muncitorime, social-democrația a optat, din rațiuni pe care le-au impus practica socială și logica istoriei, pentru o largă audiență, pentru integrarea maselor în societatea democratizată. Cum nota Willy Brandt, la mijlocul anilor '70, acest proces se repercuta și avea răsunet în toate mediile sociale, fiind evident că pentru a accede la putere și, mai ales, pentru a se menține, partidele social-democratice trebuiau să devină "partide de largă cuprindere". Cu alte cuvinte, părăsind orientarea sectară către muncitorimea din și prin care se formaseră, ele înțelegeau a se prezenta și acționa ca "mari partide populare reformatoare". O asemenea evoluție a introdus - cum s-a putut observa în aproape toată Europa Occidentală - o dualitate între reprezentarea intereselor unei anumite categorii sociale, muncitorimea, și apărarea interesului general, partidele deschizându-se progresiv noilor categorii de salariați - generate de dezvoltarea economică, de sfera serviciilor, de avântul revoluției tehnice și științifice. În Programul de la Bad Godesberg, Partidul Social-Democrat german înscrie enunțul că "din partid al clasei muncitoare" a devenit "partid al poporului". Același principiu, altfel formulat, se regăsește și în concepția altor partide social-democrate din Europa, din America Latină, punând în evidență cursul largirii continue a bazelor sociale ale mișcării social-democrate, îndeosebi pe seama funcționarilor, a micilor producători și meseriașilor, a unei părți din ce în ce mai mari a intelectualității. Este vorba despre tendința către clasa mijlocie.

Sub aspect organizatoric, raportul social-democrației cu muncitorimea, dar și cu alte categorii se bizuie pe sindicate, ca factor de legătură permanentă, mai ales acolo unde funcționează principiul afilierei colective (Suedia). În general, sindicatele, marile lor confederații susțin, direct sau indirect, partidele social-democrate și socialiste, mai întâi sub forma sprijinului electoral. Analizele social-politice semnaleză exemple când sindicatele lansează și susțin chemări de felul "Faceți din alegeri o victorie pentru partidul muncitorilor" (Suedia) sau "Fiți loiali și susțineți propriul partid" (Partidul Laburist din Marea Britanie).

Întrepătrunderea social-democrației cu sindicatele se materializează și în susținerea financiară. Date din diferite perioade arată că, în Marea Britanie, cotizațiile sindicale reprezintă peste 80% din cotizațiile încasate de Partidul Laburist, ceea ce acoperă în aproape același procent veniturile partidului. În Germania, unde principiul neutralității federațiilor sindicale nu este compatibil cu sistemul afilierei colective, sindicatele furnizează, pe alte căi, indirect, un ajutor eficient Partidului Social-Democrat. În același timp, există legături instituționale între partidele social-democrate și organisme de conducere sindicală, cum ar fi consiliile de dezbateri în comun a politicii sau prezența unor membri ai partidelor în conducerea sindicale.

Însușirea dezideratelor social-democrate, cu alte cuvinte a

idealurilor acestei mișcări, reprezintă principalul mijloc de atracție socială, permițând reunirea mai multor aderenți. În acest sens, sociologii semnaleză și căi sau criterii cum ar fi vârsta, sexul, profesia, câteodată religia, prin intermediul cărora se realizează apropierea diferitelor categorii de oameni, chiar dacă acestea nu aderă direct la politica social-democrată. Mișcări de tineret, de femei, reprezentanți ai diferitelor profesii întrețin legături mai mult sau mai puțin strânse cu partidele social-democrate.

Un loc deosebit în relațiile dintre sindicate și partidele social-democrate revine unor structuri și instituții specifice de educație, de formare cultural-profesională. Totodată, se află sub influența social-democrației organizarea cooperatistă, care interesează milioane de consumatori, numeroasele organizații pentru odihnă, societățile de construcții de locuințe ieftine etc. Toate acestea au creat structuri organizatorice cu multiple ramificații, principalul constând în faptul că organizațiile sindicale se integrează în societatea civilă, permițând largirea contactului cu opinia publică, o mai directă cunoaștere a nevoilor și solicitărilor colectivității.

Din perspectiva analizei politice, rețeaua organizațională a social-democrației operează indirect și ca structură de putere. În fapt, o parte din numeroasele structuri care se adresează unor categorii definite de populație asigură propagarea politicii generale a social-democrației, reprezentând, pentru cadrele diverselor organizații, un mijloc de promovare socială, de ascensiune către putere. După cum se arată în literatura de specialitate, în Suedia, filiera sindicat-asociații de educație rivalizează cu filiera universitară pentru calificare și accesul la responsabilități administrative.

În concepția social-democrației, partidele politice, indiferent de orientare, nu sunt sau nu trebuie să fie, cum le prezintă uneori gazetăria de duzină, simple instrumente electorale, urmărind exclusiv cucerirea puterii. În esență, ele au menirea să asigure o legătură între stat și societate, în sensul că diversele organizații, asociații, școli, cooperative interesează politica în existența cotidiană, având și funcția de a conferi coerență și fluiditate ansamblului social, iar în acest context, stabilitatea necesară. Parlamentul, Guvernul asigură conducerea socială și politică, orientarea economică, diversele opțiuni și variante cristalizându-se în procesul negocierilor succesive dintre factorii reprezentând partidele, sindicatele, grupurile parlamentare respective, patronatul, adică diversele interese.

(Va urma).

x)Primele două părți ale acestui articol au apărut în numerele 86 și 87 ale revistei noastre.

România înaintea ferm pe drumul reformelor

Prof. dr. ing. FLOREA DUDIȚĂ, ambasador
extraordinar și plenipotențiar
al României în Germania

Pol al dezvoltării economice în Europa de Sud-Est

Introducerea economiei sociale de piață în România, ca expresie a libertății economice, este un scop esențial a cărui îndeplinire se dovedește a fi mai grea și mai dureroasă decât s-a presupus în primele zile după îndepărtarea dictaturii. Există greutăți nebanuite, dar România este conștientă că soarta sa depinde în mare măsură de succesul reformelor economice. Criza pe care o trăim poate fi depășită doar printr-o reformă adevărată. Hotărâtor este ca reforma să fie realizată în concordanță cu realitățile românești și cu necesitățile oamenilor.

În ultimul an, România a stopat declinul economic. Reformele sunt continuate iar societatea își găsește treptat echilibrul. Institutul pentru înalte studii de la Viena, la începutul acestui an, contează, având în vedere Acordul de asociere la Uniunea Europeană, pe un interes crescând al investitorilor europeni în România. Numai investițiile germane convenite în primele două luni ale anului 1995 vor depăși întreg volumul investițiilor germane de până acum. Christian Helmenstein, expert la acest Institut din Viena, vede în România un pol al dezvoltării Europei de Sud-Est.

Volumul investițiilor externe directe în România s-a dublat în 1994. Într-o ierarhie a țărilor care au investit în țara noastră, la sfârșitul anului 1994, Coreea de Sud se afla pe primul loc, cu 158 milioane dolari, urmată de S.U.A., Germania, Franța, Italia. Împreună cu investițiile firmelor germane, convenite în ianuarie și februarie a.c., în valoare de peste 100 milioane dolari, Germania ar trebui să treacă pe primul loc. Deci, și firmele germane descoperă România ca pol al dezvoltării economice în Europa de Sud-Est.

După revoluție, România și-a început eforturile pentru integrarea în structurile politice, strategice și economice vest-europene și euro-atlantice. Pași importanți în această direcție sunt Acordul de asociere la Uniunea Europeană, care a intrat în vigoare la 1 februarie 1995, admiterea, în septembrie 1993, în Consiliul Europei și semnarea, ca prima țară fostă comunistă est-europeană, a Tratatului cadru "Parteneriat pentru pace" cu NATO.

Suntem conștienți că, după dezmembrarea blocului comunist, Europa s-a deschis către Est. Ea s-a lărgit de facto și trebuie să reacționeze la această realitate, întrucât instituțiile vest-europene și euro-atlantice - Uniunea Europeană, Uniunea Europei Occidentale și NATO - s-au dovedit ca singurele structuri integratoare de importanță europeană globală.

Ar fi greșit să se creadă că este suficient ca țările est-europene să se integreze într-o Europă de Vest neschimbată și să se "europenizeze". Uniunea Europeană nu a fost pregătită să vină în întâmpinarea problemelor economice ale perioadei de tranziție din țările Europei Centrale și de Est. Nu a existat nici un "Plan Marshall", ci o

discriminare clară. În timp ce țărilor "Triunghiului de la Vișegrad", Polonia, Cehoslovacia și Ungaria, le-a fost asigurată un important sprijin financiar, României i-a fost refuzat un asemenea sprijin. Rezultatul l-au constituit o tranziție și mai grea și o dezamăgire profundă. O nouă "cortină de fier" economică este cel puțin la fel de dezastruoasă, ca și "cortina de fier" ideologică. Nu este admisibil ca fosta "cortină de fier", ideologică, să fie înlocuită cu una economică. O reconstrucție economică în fostele state comuniste ar crea bazele și pentru o dezvoltare economică a Vestului. Un "Parteneriat pentru dezvoltare" ar fi nu numai posibil, ci și eficient. România este pregătită și dorește să facă absolut totul în această direcție.

Bunele relații bilaterale româno-germane

În eforturile sale de integrare, România se bucură de sprijinul Republicii Federale Germania. Ea acordă o importanță prioritară relațiilor cu Germania și speră să obțină, în continuare, sprijin politic și economic. În acest context, mă bucur să pot sublinia relațiile bune în toate domeniile dintre țările noastre. Dialogul politic s-a intensificat mult în ultima perioadă. Dovadă sunt întâlnirea domnului Ion Iliescu, președintele României, cu domnul Roman Herzog, președintele Republicii Federale Germania, la Berlin; vizitele, în Germania, ale președinților celor două Camere ale Parlamentului român, Oliviu Gherman și Adrian Năstase, și vizitele, în România, ale miniștrilor federali Klaus Kinkel, Volker Rühe și Carl Dieter Spranger. Vizita oficială, în luna mai a.c., a președintelui federal Roman Herzog în România va fi evenimentul anului în relațiile româno-germane. Având în vedere evoluția recentă a acestor relații, am convingerea că anul 1995 va fi declarat anul Germaniei în politica externă a României.

Este o realitate că în Europa nu există state omogene din punct de vedere etnic; nu există deci, state fără minorități etnice. Ținând seama de experiența nefericită a perioadei interbelice, când s-a folosit ca argument existența minorităților naționale pe teritoriul altui stat pentru motivarea pretențiilor teritoriale, statele europene democratice au ajuns, la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, la concluzia că protecția minorităților trebuie să fie inclusă în cadrul general al protecției drepturilor omului.

Tendința de a folosi tema generoasă a protecției minorităților în scopuri politice sau ca punct de plecare pentru tendințe revanșiste a condus la concluzia că protecția minorităților naționale nu poate avea loc decât prin garantarea drepturilor fundamentale ale persoanelor care aparțin acestor minorități, în cadrul oferit de organizarea statală actuală a Europei, prin respectarea granițelor existente. Nu este o coincidență că, în Declarația de la Viena,

din 1993, este stipulat faptul că protecția drepturilor acelor persoane care aparțin minorităților naționale va fi asigurată "în cadrul unui stat de drept, în care trebuie garantată integritatea teritorială și suveranitatea națională a statului".

Garantarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, pe de o parte, și loialitatea acestora față de statul pe al cărui teritoriu trăiesc ca cetățeni egali, pe de altă parte, reprezintă două fețe ale aceleiași probleme. Conexiunea acestor drepturi și obligații este cheia pentru înțelegere și bună vecinătate în Europa Centrală. Protecția unei minorități etnice într-un stat fără loialitatea acestei minorități față de stat este de neînchipuit și de neacceptat.

Proiectele aventuriste în direcția autonomiei și enclavelor în regiunile cu minorități etnice nu pot oferi o protecție mai bună decât statul de drept. Din contră, acceptarea acestor proiecte ar înrăutăți problemele interetnice și ar submina integritatea națională a statelor și astfel și secu-

ritatea națională și regională. Izolarea minorităților sub forma unei autonomii teritoriale etnice nu este o soluție democratică și europeană.

Nu este un secret că, în ultimii 50 de ani, au existat și momente dramatice, inclusiv pentru minoritatea germană, care a avut de suferit. Comemorările organizate, la începutul anului 1995, la Brașov, de Forumul Democrat al Germanilor din România, cu ocazia deportărilor de acum 50 de ani ale germanilor în URSS, ne-au amintit din nou de aceste momente. În mesajul său cu ocazia acestei comemorări, președintele Ion Iliescu a exprimat din nou regretul său profund referitor la rănile adânci provocate minorității germane, a cărei loialitate față de statul român este o notă caracteristică: poporul român speră că "în condițiile democratice noi, minoritatea germană se va reorganiza și stabili și că va reprezenta în continuare un factor activ în procesul de modernizare și dezvoltare a țării".

Mă bucur să vă pot comunica că reprezentantul minorității germane este președintele Comisiei pentru drepturile omului și minorități în Camera Deputaților. "Tratatul între România și Republica Federală Germania cu privire la colaborarea prietenească și parteneriatul în Europa" reprezintă baza pentru colaborarea celor două guverne în vederea sprijinirii minorității germane din România. Membrii Comisiei guvernamentale româno-germane constituite în acest scop conlucrează ireproșabil. A treia sesiune a sa a avut loc la 6 și 7 iunie 1994 la Bonn, iar cea de a patra va avea loc în acest an la București.

Renașterea naționalismului, a confruntărilor etnice dure și violențele extremismului sunt realități care trebuie să neliniștească opinia publică și politicienii europeni. Înainte, oamenilor le era frică de viitor. În acest sens, astăzi, ar trebui, cred, ca viitorului să-i fie frică de oameni. În acest context, nu pot să nu amintesc o tristă observație a marelui G.W.F. Hegel: "Istoria încă nu ne-a învățat nimic altceva decât că oamenii nu au învățat nimic din istorie". Din fericire, în noua sa poziție politică în Europa, determinată de încheierea "războiului rece", România se dovedește a fi un element al echilibrului și al continuității în regiune; ea este o țară care așteaptă să fie descoperită.

x) Din alocuțiunea rostită la Fundația "Gerhart-Hauptman-Haus".

Diplomația preventivă în acțiune

Valentin LIPATTI

Diplomația preventivă, în accepțiunea sa actuală, și-a găsit o nouă consacrare în **Pactul de Stabilitate în Europa**, adoptat de o Conferință internațională care i-a reunit la Paris, la 20-21 martie, pe reprezentanții celor 52 de state membre ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (O.S.C.E.). Declarația adoptată cu acest prilej este însoțită de mai multe anexe. Prima dintre ele cuprinde lista acordurilor, aranjamentelor și declarațiilor politice perfectate în anii '90 de statele participante. România figurează cu documente bilaterale încheiate până acum cu 15 state membre ale O.S.C.E. (Belarus, Belgia, Bulgaria, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Lituania, Marea Britanie, Olanda, Polonia, Slovacia, Spania și Turcia), iar acest repertoriu rămâne deschis includerii acordurilor ce vor fi convenite și de-acum încolo. Alte două anexe se referă la proiectele de cooperare propuse de unele state participante și la măsurile preconizate de către Uniunea Europeană în această privință, ca și la proiectele din cadrul Programului PHARE, menite să sprijine îndeplinirea obiectivelor Pactului de Stabilitate.

Spre deosebire de alte documente internaționale, Declarația susamintită are meritul de a defini cu claritate și concizie obiectivele acestui exercițiu de diplomație preventivă

inițiat de Uniunea Europeană, destinată să contribuie la edificarea unei Europe mai unite și mai solidare, deschisă dialogului și cooperării, favorabilă schimburilor de orice fel și care să respecte identitățile naționale și valorile comune ale libertății și democrației. Participanții și-au exprimat ca atare hotărârea de a combate toate manifestările de intoleranță și, îndeosebi, naționalismul agresiv, rasismul, șovinismul, xenofobia și antisemitismul, ca și discriminările între indivizi și persecutarea lor pentru motive de ordin religios sau ideologic. "O Europă stabilă - se arată în Declarație - este o Europă în care popoarele își exprimă voința în mod democratic, în care drepturile omului, inclusiv cele ale persoanelor aparținând minorităților naționale, sunt respectate, în care statele egale și suverane cooperează dincolo de frontiere și dezvoltă între ele relații de bună vecinătate. O Europă stabilă este necesară păcii și securității internaționale". Reiterând principiile menite să guverneze relațiile reciproce dintre statele participante, așa cum au fost ele stipulate în 1975 în Actul final al Conferinței de la Helsinki, și referindu-se, de asemenea, la prevederile pertinente ale altor documente convenite de O.S.C.E. și de Consiliul Europei, Pactul de Stabilitate abordează în

mod judicios și echilibrat scopurile pe care și le propune să le atingă în plan politic, economic, cultural, uman sau ecologic, pentru dezvoltarea unui climat de bună vecinătate, de concurență și de înțelegere între statele participante. Se mai cuvine, de asemenea, să amintim că Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa a fost însărcinată de-acum încolo cu aplicarea Pactului de Stabilitate, în cadrul atribuțiilor ce-i revin în domeniul diplomației preventive, ceea ce este de natură să-i sporească rolul și eficiența în viața politică a continentului. Planul de Stabilitate în Europa, care, după cum se știe, a avut la origine o inițiativă a premierului francez Edouard Balladur, reprezintă în momentul de față o reușită incontestabilă a eforturilor comunității internaționale de a stăvili stările conflictuale și de a consolida stabilitatea unui continent atât de încercat, ieri ca și azi, de vicisitudinile istoriei.

În ceea ce o privește, diplomația românească și-a adus o contribuție semnificativă la elaborarea **Pactului de Stabilitate**, ceea ce nu a fost trecut sub tăcere la lucrările Conferinței de la Paris. Și ar fi fost, desigur, foarte bine dacă, la lista documentelor încheiate până acum de țara noastră, s-ar fi putut adăuga și mult așteptatul tratat politic de bază româno-maghiar. Lucrul nu a fost însă cu puțință datorită obstinței Budapestei de a include în textul tratatului referiri exprese la Recomandarea 1201 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, recomandare, ce e drept, caducă, dar care dă apă la moară celor ce doresc cu orice preț autonomia locală pe baze etnice. Decât să încheie un document echivoc și capabil să genereze în viitor noi confuzii și stări tensionate între cele două țări, partea română a preferat în mod înțelept să amâne perfectarea tratatului și să continue, cu răbdare și bună credință, negocierea și convenirea lui cât mai curând posibil. Și aceasta chiar și dacă nu s-a putut prezenta cu un atu în plus la Conferința de la Paris.

Se știe cât de nocivă este adesea presiunea timpului în negocierile diplomatice și cât de fatal este să renunți la principii în favoarea unui succes de moment. În tot cazul - așa cum a declarat-o, de altfel, Guvernul României nu este dispus să se îndepărteze de la prevederile Constituției privind caracterul național, unitar și indivizibil al statului și să accepte, chiar și prin intermediul unei recomandări perimate, o abateră de la aceste norme fundamentale de promovare a interesului național. Poziții similare cu ale Guvernului au exprimat, de altfel, și partidele politice reprezentate în Parlament (cu excepția, evident, a U.D.M.R.).

Ziarști pricepuți, chipurile, întru ale diplomației, ca și unii lideri politici extremiști de la noi s-au agitat peste măsură în legătură cu acțiunea guvernului de a perfectă un tratat corespunzător cu Ungaria. S-a mers de la blamarea diplomației noastre, care nu s-ar pricepe, pasă-mi-te, la un astfel de exercițiu, până la acuzația că Puterea ar pregăti un act de trădare națională... Unul din marile neajunsuri ale tinerei noastre democrații este că mulți cred că se pricepe la toate și se tot bagă unde nu le fierbe oala. Cred că trebuie să lășăm guvernul, prin organismul său specializat, care este Ministerul Afacerilor Externe, să-și continue treaba în liniște și să perfecteze, atunci când va fi cu puțință, Tratatul româno-maghiar, ca un document menit să consolideze și să dezvolte relații normale și rodnice între cele două țări și nu să fie, dimpotrivă, o Cutie a Pandorei.

O negociere diplomatică responsabilă nu este o partidă de pocher la care chibiiți își dau mereu cu presupusul și fac pe atotștătorii. Iar, când Tratatul dintre România și Ungaria va fi fost convenit și semnat, el se va înscrie negreșit în repertoriul Pactului de Stabilitate în Europa, ca o reușită pentru maturitatea politică a celor două țări, ca și pentru strădaniile diplomației preventive.

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

Nemuritorul GEORGE CĂLINESCU

VALERIU RÂPEANU

Cei treizeci de ani câți au trecut de la moartea lui G. Călinescu nu au făcut decât să consfințească locul primordial pe care criticul, istoricul literar, eseistul și romancierul l-au avut în dezvoltarea culturii românești. Personalitate complexă, un adevărat umanist

prin vastitatea cuprinderilor sale intelectuale, prin orizonturile care treceau mult dincolo de hotarele literaturii, creator inspirat și scormonitor tenace al documentelor, ziarist pasionat, comentator al faptului cotidian și al impresiilor ce cădeau instantaneu sub raza privirii sale, dar și om retras în turnul de fildeș al lecturilor îndelungate, rupându-se de totul și de toate, spontan și laborios - acesta era G. Călinescu, autorul unei opere monumentale prin calitatea ei.

Fără îndoială, am comite o exagerare și un atentat față de adevărul istoric dacă l-am izola pe G. Călinescu de contextul intelectual românesc interbelic, când critica românească devine o critică profesionistă în adevăratul înțeles al cuvântului, când eseistica devine o meditație asupra marilor curente ale gândirii universale, când literatura română nu mai era văzută în sine și pentru sine, ci privită în conexiunile sale cu evoluția culturală a omenirii.

G. Călinescu, prin critica sa foiletonistică, a afirmat un neabătut criteriu al calității, cu toate riscurile implicate de a nu fi înțeles, de a nu-și face partizani, de a deveni impopular în rândurile confracților. Dar lui G. Călinescu mișcarea vie a unei literaturi pe care el nu a consemnat-o, ci a urmărit-o cu o vigilență critică niciodată umbrită de conjunctură, ca și frecventarea literaturii clasice, în primul rând, a lui Eminescu - i-a impus realitatea istoriei literaturii române. Fără îndoială, înaintea lui o avusese Nicolae Iorga când în trei serii dăduse o imagine asupra vieții unei literaturi, o imagine personală care cu cât înainta spre timpurile moderne, cu atât devenea mai

inadecvată sau rar de tot adecvată. **Istoria literaturii române** a lui G. Călinescu, reflectă o monumentală viziune personală, originală, izbitoare prin noutatea gândirii, prin arhitectura care nu ținea seama de criteriile prestabilite, de periodizări unanim acceptate. Chiar dacă a stărnit furtuni, și cum era să lase indiferent pe cineva, chiar dacă nu a întrunit unanimitatea, dar cum era să o întru-nească o operă care spunea adevărul până la capăt - **Istoria literaturii române** a lui George Călinescu este o operă de erudiție, de apreciere critică, de portretist, iar nu odată se substituie operei, reconstituindu-i ca un inspirat universul.

Să încercăm acum o descriere a operei sale critice? Destul să spunem că cele două "vieți", ale lui **Eminescu și Creangă**, reprezintă etaloanele unor interpretări critice, cu mijloacele unui artist, ale biografiei operei creatorilor care au ilustrat în gradul cel mai înalt literatura noastră. Viața și opera se topesc și se intecondiționează în cele două mari realități românești și universale: **Eminescu și Creangă**.

Dar G. Călinescu a fost și unul din cei mai mari prozatori ai literaturii române. **Enigma Otiliei**, roman de o solidă structură balzaciană, scris ca un adevărat manifest în epoca înnoirilor moderne, rămâne unul din piscurile creației epice românești, transfigurare a unei lumi caracteristice vieții noastre sociale. **Bietul Ioanide** (1953) și **Scrinul negru** (1960) completează acest triptic, ele reprezentând valori artistice absolute și imagini de o nemuritoare percutanță ale unor epoci de mari înclențări politice, de înălțări și prăbușiri sociale.

De cinci ani, asupra lui George Călinescu s-au abătut, ca și asupra altor valori ale literaturii, potop de acuze și insulte. E adevărat că după 23 August 1944 a fost de-

putat și director de Institut - instituit care, pe bună dreptate, îi poartă numele, deoarece aici G. Călinescu a realizat o adevărată școală de cercetare științifică, un laborator al istoriei noastre literare -, că a scris articole în care a elogiat socialismul și partidul, după cum a publicat articole împotriva unor oameni politici ai trecutului. Toate acestea sunt adevărate dar, în cei douăzeci de ani, prezența lui G. Călinescu nu se reduce doar la ceea ce i se impută astăzi. Romane, studii, cum ar fi acelea despre Grigore Alexandrescu, N. Filimon, multe, foarte multe din articolele din **Cronica optimistului**, publicate timp de aproape un deceniu în paginile "Contemporanului" (1955-1965), conferințele sale atestă o prezență de aleasă calitate prin care cultura românească a luptat împotriva dogmatismului de esență sovietică. Va trebui ca printr-o analiză obiectivă, științifică, confruntând toate opiniile și toate documentele, și nu lăsându-ne pradă unor porniri pasionale, demagogice, să stabilim locul și rolul pe care l-a avut în acei ani G. Călinescu. Ceea ce putem spune de pe acum, cei ce-am trăit acea epocă, e faptul că toți așteptam cuvântul lui G. Călinescu și că datorită operei lui cultura românească nu a încetat să existe în acei douăzeci de ani. Iar după 1964, când opera lui a fost restituită practic în integralitatea ei, în tiraje uriașe pe deplin meritate, cititorii au trăit bucuria cunoașterii uneia din acele personalități marcante, a unui creator și gânditor care a ridicat critica istoriei literare și proza românească pe culmi, conferindu-le valori exemplare.

În Pantheonul culturii românești G. Călinescu se înscrie printre nemuritori

ISTORIA ATESTĂ

Funcția primordială a școlii în viața națiunii (II)

Prof. univ. dr. IOAN STRĂCHINARU, deputat,
Comisia pentru învățământ, știință, tineret și sport

1. Latura externă, de organizare

Din punct de vedere organizatoric, circuitul capacităților umane se realizează pe două planuri corelate: al parcurgerii treptelor învățământului și culturalizării (planul vertical) și al mișcării libere în cadrul diverselor profile școlare și activități culturale (planul orizontal). Astfel, pentru ca în circuitul școlar copiii sătenilor să poată fi cuprinși alături de copiii orașenilor, de multe ori favorizați, Haret luptă împotriva unor mari adversități parlamentare, ca structura învățământului rural să nu difere, în esență, de cea a învățământului urban. Tot așa, pentru ca liceul să devină accesibil unui mai mare număr de elevi și să permită afirmarea potențelor lor diferențiate, Haret realizează trifurcarea sa încă din clasa a V-a în secție clasică, reală și modernă, cu posibilitatea acordată elevilor de a trece de la o secție la alta, pe baza unui "examen de diferență asupra materiilor care diferă de la o secție la alta". Paralel cu această înfăptuire, Haret urmărea ca unele școli secundare de băieți să poată fi transformate în școli cu caracter practic și profesional.

deosebit de țelul de a realiza o rețea largă de școli profesionale, împărțite pe diferite grade și trepte (elementare, inferioare, superioare, politehnice), spre a corespunde cerințelor dezvoltării economiei naționale. Este interesant de notat că, referindu-se la absolvenții gimnaziilor reale care, în fapt, erau școli secundare, Haret propune ca acestora să nu li se bazeze calea spre treptele superioare ale învățământului, ci să fie admiși la școlile de farmacie, "veterinărie", militare, precum și la facultatea de științe, facultatea de medicină și la politehnică. Viziunea lui Haret cu privire la dezvoltarea învățământului în plan vertical și orizontal a cuprins și treapta universitară, promovând aici ideea cursurilor libere ale unor personalități științifice reputeate, deosebit de activitatea cunoscută sub denumirea de **extensiune universitară**. Aceasta, cu scopul ca universitatea să devină "un centru, împrejurul căreia să se grupeze o activitate științifică întinsă" și "să fie o tribună de pe care știința să fie expusă în toată libertatea, condiție esențială pentru dezvoltarea ei".

Tot la propunerea lui Haret, universitatea înscrie pentru prima oară în structura ei **Seminarul pedagogic** pentru pre-

gătirea profesională a viitoarelor cadre didactice destinate învățământului secundar, seminar care anulează vechea și ineficienta Școală normală superioară.

2. Condiții de realizare

Odată cu îmbunătățirea organizării sistemului de învățământ, Haret urmărește crearea condiției care să asigure o reală circulație a potențialului uman al națiunii, respectiv a elementului psihone energetic ce determină funcționarea sistemului școlar în ansamblul celorlalte sisteme de care dispune statul, ca macrosistem social. El consideră obligatorie acțiunea organelor de stat pentru dezvoltarea școlii, căci "școala trebuie să formeze contingente pentru toate carierele care sunt necesare pentru viața completă și armonică a statului". Reținem însă că așa-numita orientare **etatistă**, de intervenție a statului în problemele învățământului, avea o trăsătură aparte în concepția lui Haret: "Statul este răspunzător de sănătatea și viața copiilor aflați sub protecția sa; el nu are dreptul

de a lua nimic din ceea ce li se cuvine, dar are obligația să caute a forma cadrele trebuitoare fără, din toate părțile sociale". Referindu-se la condițiile concrete oferite de stat, Haret stabilește în mod expres condiția acordării de burse: "Bursele se dau fiilor de români lipsiți de mijloace" și numai după "ordinea de merit" și că "cel puțin o pătrime din locurile de bursieri în fiecare internat de gimnaziu sau liceu vor fi rezervate pentru fiii de săteni care vor fi cei mai distinși la studii și conduită în școlile rurale". De asemenea, "fiii de străini pot fi dispensați de plata taxei de către Minister" dacă "sunt merituosi" și "priviți de mijloace materiale". Ar fi interesant de cercetat contribuția pe care au adus-o la dezvoltarea culturii românești intelectualii proveniți din foștii bursieri ai liceelor cu internat.

3. Latura internă, de conținut

În procesul de învățământ propriu-zis,

Spiru Haret urmărește dezvoltarea personalității integrale a copilului prin intermediul **conținutului învățământului**, adică al activităților teoretice, practice și artistice; de la obiectele de studiu până la excursiile școlare, de la îndelungatele practici până la exercițiile artistice, căci școala trebuie "să procure tuturor tinerilor fondul de cunoștințe care este indispensabil oricărui om în viață, fără deosebire de treapta socială". Astfel, paralel cu acțiunea legislativă prin care depășește stadiul de înapoiere al școlii din vremea sa, Haret caută să transforme în aceeași măsură **conținutul și tehnicile procesului de învățământ** ca atare și să dea un nou sens situațiilor și relațiilor de instruire. În acest scop realizează **programe analitice și manuale unice** pentru prima oară în învățământul nostru primar.

Cititorii actuali ai operei lui Haret vor fi surprinși să constate astfel **anticiparea** unor idei și direcții ale gândirii pedagogice de mai târziu, cum sunt cele referitoare la **activismul pedagogic** sau la orientarea progresivă în știința educației. (Va urma)

REVISTA

OPINIA
națională

TIPOGRAFIA FED

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Camelia BOSTAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3 000 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, Sect.1, București - România.